

Отримано, 24.11.2023р.
Голова разової
спеціалізованої вченої
ради ДФ 17.051.077
Череп А.В. *Зеро*

Голові разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 17.051.077
у Запорізькому національному університеті
доктору економічних наук, професору,
в.о. завідувача кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Запорізького національного університету
Череп Аллі Василівні

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

**Маслак Ольги Іванівни,
доктора економічних наук, професора,
завідувачки кафедри економіки
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського
на дисертаційну роботу
Куценка Олександра Анатолійовича
на тему «Формування стратегії забезпечення
фінансово-економічної безпеки підприємства»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
051 – Економіка (галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки)**

Актуальність теми дисертаційної роботи

На сьогоднішній день для успішного функціонування промислових підприємств, зростання показників фінансово-господарської діяльності вагоме значення має своєчасне реагування, дослідження впливу факторів ринкового середовища та нейтралізація їх негативного впливу. Передумовою реагування та захисту від загроз, ризиків впливу факторів є забезпечення стійкого рівня фінансово-економічної безпеки. Відповідно існує потреба у забезпеченні фінансово-економічної безпеки на підприємствах, що сприятиме стабільності їх функціонування. У цьому контексті першочерговим завданням є формування інструментів управління забезпечення фінансово-економічної безпеки, тобто системи, механізму управління та стратегії. Їх впровадження є передумовою відновлення,

підвищення фінансово-економічної безпеки, захисту від негативного впливу факторів ринкового середовища, що сприятиме зростанню фінансових показників діяльності, рівня конкурентоспроможності. Саме від використання стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки залежить рівень безпеки підприємства, визначення напрямів розвитку.

Задекларованою метою рецензованої дисертаційної роботи є удосконалення теоретико-методичних підходів і розробка практичних рекомендацій щодо формування стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Зазначена мета відповідає темі дисертаційної роботи та розкривається у сформованих завданнях.

Результати дослідження дозволять керівництву підприємств впровадити запропоновані автором інструменти управління забезпечення фінансово-економічної безпеки, алгоритми до оцінки економічної безпеки з метою підвищення її рівня, показників фінансово-господарської діяльності.

Відсутність єдиних підходів до формування інструментів управління забезпечення фінансово-економічної безпеки українських промислових підприємств, оцінки стану економічної безпеки та ступеня впливу факторів ринкового середовища, що призводить до погіршення результатів діяльності, підтверджує своєчасність та актуальність дисертаційної роботи Куценка О. А.

Зв'язок дисертаційної роботи з науковими планами, програмами, темами

Додатково підтверджує актуальність дисертаційної роботи Куценка О. А. те, що роботу виконано відповідно до загального плану науково-дослідних робіт економічного факультету Запорізького національного університету за темами: «Формування фінансової політики інвестиційно-інноваційного розвитку конкурентоспроможної економіки в умовах глобалізації» (державний реєстраційний номер 0119U000269); «Соціально-економічні передумови, використання та розвиток практик,

інструментів та методів ефективного управління людськими ресурсами вітчизняних підприємств з урахуванням сучасних глобалізаційних процесів» (державний реєстраційний номер 0121U114693) (довідка № 01/01-13/10 від 27.02.2023 р.). У межах зазначених тем здобувачем надано визначення поняття «стратегія забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства», удосконалено концептуальний підхід формування інструментарію забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, систему управління забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи, їх достовірність та академічна доброчесність, основні наукові результати дисертації

Детальний аналіз змісту дисертації та публікацій Куценка О. А. дозволяє констатувати високий ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

В першу чергу, вони опираються на сучасні теоретичні та практичні економічні дослідження щодо формування стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. Автором проаналізовано значний обсяг як вітчизняних, так і іноземних наукових досліджень, що дозволило окреслити сучасний стан проблеми та ґрунтовно підійти до розв'язання визначених у дисертаційній роботі завдань.

Для досягнення поставленої мети, автором було використано методи, які становлять методологічну основу дисертаційного дослідження, а саме: системного аналізу та синтезу, порівняння, термінологічного аналізу, узагальнення, системний підхід, процесний та ситуаційний підхід, методи статистичного аналізу, економіко-статистичні методи, коефіцієнтний метод, метод інтегральної оцінки, експертних оцінок, групування, абстрактно-логічний метод, метод індукції та дедукції. Окрім того, для наочного представлення економічних даних, отриманих у процесі дослідження, автор

широко застосовував можливості графічного методу.

Зміст дисертації відповідає її темі, засвідчує досягнення поставленої мети та розв'язання побудованих у логічній послідовності завдань.

Слід відзначити, що значна частина таблиць та рисунків, які наведені в дисертації, є авторською розробкою, що підвищує загальну цінність дослідження та свідчить про високий рівень самостійної роботи здобувача у процесі підготовки дисертації.

Обґрунтованість та аргументованість основних наукових положень, висновків та рекомендацій підтверджуються системним підходом здобувача у процесі використання теоретико-методичного інструментарію та логікою побудови теоретичного матеріалу.

Додатковим підтвердженням достовірності основних положень дисертації є здійснений бібліографічний аналіз, значна інформаційна база, яка використана здобувачем у процесі дослідження. Необхідно відзначити, що наведені в роботі теоретико-методичні підходи та розроблені практичні рекомендації є свідченням вагомого самостійного внеску здобувача в науково-дослідну роботу, що може мати подальше використання як в науковій, так і в практичній діяльності в межах обраної дослідної проблематики.

Достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих та наведених в дисертації підтверджується апробацією на науково-практичних конференціях, а також довідками про апробацію.

Дисертаційна робота складається із трьох розділів, що логічно між собою пов'язані та розкривають теоретичні і практичні аспекти обраної проблематики, а також новизну пропонованих наукових положень щодо формування стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки, системи та механізму управління. Враховуючи зміст дисертації та публікації здобувача слід відзначити те, що усі наукові положення сформовані автором самостійно, відображають особистий внесок дисертанта. Аналізування свідчить про наявність елементів наукової новизни.

У першому розділі *«Теоретико-методичні основи забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств»* здобувачем здійснено ґрунтовний аналіз підходів науковців щодо визначення понять «економічна безпека», «фінансова безпека», «фінансово-економічна безпека підприємства», «стратегія підприємства» (с. 26-43); сформовано власне бачення сутності поняття «стратегія забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства» та розглянуто його складові (с. 44); розглянуто особливості формування концепції, концептуальних підходів до здійснення управління фінансовою, економічною безпекою на підприємствах (с. 46-50); удосконалено концептуальний підхід формування інструментарію забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств та охарактеризованого його складові (с. 51-63); сформовано систему управління забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств та визначено її структуру (с. 64-81).

У другому розділі *«Тенденції розвитку та стан фінансово-економічної безпеки промислових підприємств»* проаналізовано питання розробки, використання механізму управління фінансово-економічною безпекою та удосконалено механізм управління забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств (с. 84-102). Завдяки проведеному аналізу діяльності підприємств ПрАТ «Запорізький абразивний комбінат», ТОВ «Запорізький механічний завод», ТОВ «Запорізький інструментальний завод» визначено погіршення фінансового стану та необхідність оцінки фінансово-економічної безпеки (с. 103-127). Удосконалено науково-методичний підхід оцінки стану фінансово-економічної безпеки підприємств і виокремлено напрям дослідження стану фінансової та економічної діяльності, напрям дослідження рівня складових економічної безпеки та загального рівня безпеки (с. 128-133). Акцентовано увагу на необхідності дослідження фінансової, інвестиційної, інноваційної, інформаційної, кадрової, виробничої складових економічної безпеки на підприємствах (с. 134-135). Визначено групу показників для оцінки рівня безпеки за кожною складовою, послідовність

розрахунку вагових коефіцієнтів та інтегрального показника за складовими економічної безпеки (с. 136-141). Доведено необхідність використання шкали оцінки складових економічної безпеки та побудовано модель оцінки економічної безпеки підприємства (с. 142-145).

У третьому розділі *«Вдосконалення стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки промислових підприємств»* удосконалено науково-методичний підхід визначення ступеня впливу факторів ринкового середовища на діяльність, стан економічної безпеки підприємств та вибору інструментів управління (с. 148-151), в рамках якого виділено два напрями: дослідження ступеня впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища (с. 152-163); вибір інструментів управління забезпечення фінансово-економічної безпеки (с. 164-168). За результатами дослідження фінансового стану, рівня економічної безпеки, ступеня впливу факторів ринкового середовища на ПрАТ «Запорізький абразивний комбінат», ТОВ «Запорізький механічний завод» обґрунтовано необхідність вибору та використання інструментів управління (с. 169-197). Розвинуто науково-методичний підхід до розробки, вибору, впровадження стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки на промислових підприємствах, що дозволить відновити рівень безпеки протягом довгострокового періоду, сформулювати заходи до нейтралізації впливу факторів ринкового середовища (с. 198-225).

В цілому, проведене дослідження цілком відповідає поставленій меті, що визначається темою дослідження та визначеним в зв'язку з цим дослідницьким завданням. Зазначена теза знаходить своє підтвердження у змісті дослідження, що визначає логіку та послідовність викладу матеріалу. Виходячи із вище означеного можна стверджувати, що дисертаційне дослідження Куценка О. А. характеризується як самостійна, авторська робота, що не порушує норми законодавства про захист авторського права. Фактів порушення здобувачем академічної доброчесності не виявлено, на усі використані в роботі джерела інформації є посилання.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження

Наукова цінність результатів дослідження полягає у подальшому розвитку теоретичних положень, обґрунтуванні теоретико-методичних положень та розробці практичних рекомендацій щодо формування стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Проведений аналіз змісту роботи та публікацій Куценка О. А. дає підстави стверджувати, що запропоновані розробки мають наукову новизну та засвідчують особистий внесок здобувача у розвиток теоретичних, методичних положень і рекомендацій з питань розробки інструментів управління забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

До вагомих наукових результатів можна віднести наступні:

на теоретичному рівні:

- запропоновано сутність поняття «стратегія забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства», яке запропоновано розглядати як модель дій та інструментів по забезпеченню стійкого рівня фінансово-економічної безпеки шляхом застосування підходів, методів, функцій, принципів, програмного та ресурсного забезпечення, врахування взаємодії з стратегією розвитку, системою та механізмом управління, що гарантуватиме відновлення, підвищення, підтримання рівня фінансово-економічної безпеки, уникнення кризового стану, нейтралізації впливу факторів, загроз, ризиків протягом коротко- та довгострокового періоду за умови впровадження відповідного виду стратегії та сприятиме економічному, фінансовому розвитку, формуванню економічної рівноваги (с. 44);

- сформовано концептуальний підхід формування інструментарію забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, в основі якого виокремлено алгоритм його розробки та виділено складові: інструменти управління забезпечення фінансово-економічної безпеки; науково-методичні підходи. Застосування підходу дозволило визначити роль кожної складової, що дасть змогу дослідити стан економічної безпеки, використати

інструменти управління, тобто систему, механізм, стратегію (с. 51-63);

на практичному рівні:

– удосконалено систему управління забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, яка розроблена та реалізується за послідовністю етапів, відповідає сформованим параметрам і дозволяє розробити управлінські рішення, виявити та врахувати вплив факторів ринкового середовища, забезпечити ефективність впровадження механізму управління, що гарантуватиме зростання рівня економічної безпеки та її складових (с. 66-81);

– удосконалено механізм управління забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств, який використовується на підставі дотримання послідовності етапів, що дозволить організувати процес управління, розробити способи відновлення рівня безпеки, сформувати заходи нейтралізації загроз, ризиків, визначити доцільність подальшого впровадження стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки (с. 86-102);

– удосконалено науково-методичний підхід оцінки стану фінансово-економічної безпеки підприємств за рахунок реалізації послідовності етапів, що дозволить провести комплексну оцінку рівня економічної безпеки, фінансово-господарської діяльності та сприятиме визначенню проблем, слабких місць, розробці рекомендацій до покращення роботи, встановленню потреби у впровадженні інструментів управління (с. 130-145);

– удосконалено науково-методичний підхід визначення ступеня впливу факторів ринкового середовища на діяльність, стан економічної безпеки підприємств та вибору інструментів управління, який дозволяє провести оцінку ступеня впливу зовнішніх та внутрішніх факторів, інтерпретувати результати на підставі використання шкали визначення ступеня впливу, а також обрати систему, механізм або стратегію забезпечення за групою сформованих параметрів (с. 149-168);

– удосконалено науково-методичний підхід до розробки, вибору, впровадження стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки на промислових підприємствах, в рамках якого сформовано стратегію збереження, підтримання, відновлення, зростання та дотримання послідовності етапів дозволяє здійснити вибір, впровадження стратегії, що дасть можливість підвищити рівень безпеки, нейтралізувати вплив факторів, відновити роботу підприємства (с. 200-225).

Таким чином, теоретичні і практичні положення дисертаційної роботи Куценка О. А. розвивають теоретичне розуміння сутності інструментів управління забезпечення фінансово-економічної безпеки, підходів оцінки рівня безпеки, ступеня впливу факторів ринкового середовища, вибору та впровадження стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки.

Загалом, отримані Куценком О. А. наукові результати мають наукову новизну, є достатньо обґрунтованими та широко представлені науковій спільноті у публікаціях та під час участі у науково-практичних конференціях.

Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів дослідження

Теоретична цінність результатів дисертаційного дослідження Куценка О. А. полягає у тому, що було удосконалено науково-методичні підходи щодо формування стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства та її наукового обґрунтування.

Ознайомившись із текстом дисертаційної роботи та публікацій Куценка О. А. можна стверджувати, що переважна більшість наукових положень, пропозицій і висновків, представлених у роботі, є обґрунтованими та не дають підстави сумніватися в їх достовірності. Наукова новизна та практична значущість дисертаційної роботи знайшли відповідне відображення у фахових наукових статтях, статті у зарубіжній колективній монографії, матеріалах апробаційного характеру. При цьому кількісне і якісне представлення друкованих праць надають авторові офіційне право

публічного захисту дисертаційної роботи. Усі основні наукові положення, висновки та пропозиції, які винесено на захист, одержано автором самостійно.

Теоретично значимими є такі результати: сформовано сутність поняття «стратегія забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства», удосконалено концептуальний підхід формування інструментарію забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств.

Підтвердженням теоретичної цінності окремих результатів є їх використання у навчальному процесі економічного факультету Запорізького національного університету під час викладання дисциплін «Фінансовий аналіз в фінансових установах та на підприємствах»; «Управління фінансовою санацією та банкрутство підприємств»; «Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки підприємства» (довідка № 01/01-13/248 від 29.12.2022 р.).

При цьому, серед розробок автора, які мають практичне значення, доцільно відзначити: система управління забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств; механізм управління забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств; науково-методичний підхід оцінки стану фінансово-економічної безпеки підприємств; науково-методичний підхід визначення ступеня впливу факторів ринкового середовища на діяльність, стан економічної безпеки підприємств та вибору інструментів управління; науково-методичний підхід до розробки, вибору, впровадження стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки на промислових підприємствах.

Напрацювання автора застосовано у діяльності Запорізької обласної ради (довідка №01-35/0291 від 29.06.2023 р.).

Практична цінність дисертаційної роботи полягає в тому, що результати дослідження апробовані в діяльності ТОВ «Запорізький інструментальний завод» (довідка №743 від 20.12.2022 р.); ПрАТ «Запорізький абразивний комбінат» (довідка №8/1712 від 27.01.2023 р.); ТОВ «Запорізький механічний завод» (довідка №1347-1/6 від

14.02.2023 р.); ПрАТ «Запоріжтрансформатор» (довідка №1/11-247 від 06.03.2023 р.).

На підставі вище зазначеного можна зробити висновок про те, що рекомендації дисертаційного дослідження можуть бути успішно використані на промислових підприємствах, оскільки удосконалені методичні підходи є уніфікованими та загальнодоступними, а дисертаційне дослідження у цілому має наукове та практичне значення.

Достовірність досліджень, повнота відображення висновків і пропозицій в опублікованих автором дисертації працях

Усі наукові результати, викладені у дисертації, отримані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертаційній роботі використані лише ті ідеї та положення, що є особистим здобутком автора. Наукові положення, висновки та рекомендації, які сформульовані у дисертації, є достовірними. Крім того, достовірність забезпечується використанням матеріалів наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів, статистичних даних, матеріалів періодичних видань, інтернет-ресурсів, публічних звітів. Дисертація є завершеною науковою працею, зміст відповідає поставленій меті.

У відкритому друці за темою дисертації автором опубліковано 13 наукових праць, з них: 4 статті у наукових фахових виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз, 1 стаття у зарубіжній колективній монографії, 8 тез доповідей за матеріалами конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 5,45 друк. арк. (особисто автору належить 5,15 друк. арк.).

Положення дисертаційного дослідження, які складають наукову новизну, повністю висвітлені у фахових виданнях, зарубіжній колективній монографії та обговорені на науково-практичних конференціях.

Перелік та вивчення змісту опублікованих статей та тез доповідей на конференціях дозволяє визначити, що Куценко О. А. виконав вимоги п. 5, 8,

9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами)). На підставі цього апробацію результатів дисертаційної роботи Куценка О. А. слід вважати достатньою.

Аналіз наукових публікацій здобувача дає змогу стверджувати, що розкриті в них наукові положення мають практичну цінність і характеризуються високим рівнем самостійності роботи здобувача. Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають автору право публічного захисту дисертації.

Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація Куценка О. А. містить анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. У додатках є копії довідок про практичне використання результатів дослідження.

Загальний обсяг роботи становить 357 сторінок, з них основний текст викладений на 200 сторінках. Робота містить 27 таблиць та 34 рисунки (16 сторінок – таблиці і рисунки, які повністю займають площу сторінки).

Викладення матеріалу здійснено послідовно та обґрунтовано. Робота написана у науковому стилі, її зміст викладено у чіткій логічній формі та проілюстровано відповідними рисунками, таблицями, графіками.

За обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам, що встановлені Наказом Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами).

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи

Відзначаючи авторський підхід до вирішення досліджуваної проблематики та позитивну оцінку викладених положень, висновків та рекомендацій, необхідно відмітити ряд положень, які мають дискусійний

характер та потребують додаткової аргументації, а саме:

1. Відзначаючи авторський підхід до визначення поняття «стратегія забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства» (с. 44) слід зауважити, що здобувачем не в повній мірі відображено існуючі підходи науковців до трактування всіх складових економічної безпеки. Вважаємо, що доцільно було б розглянути сутність складових економічної безпеки підприємства, що дозволило б конкретизувати розуміння сутності сформованого визначення.

2. У першому розділі автором удосконалено систему управління забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств і наведено етап оцінка результатів роботи системи та механізму управління (с. 68). Однак, на нашу думку, у тексті дисертації доцільно було б навести результати такої оцінки на прикладі промислових підприємств, що дозволило б поглибити результати дослідження.

3. Автором у підрозділі 2.1 удосконалено механізм управління забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємств (с. 86-102) та відзначено, що він взаємодіє із системою управління. Вважаємо, що доцільно було б схематично зобразити зворотній зв'язок між означеними інструментами управління задля визначення їх взаємодії, конкретизувати відмінність між системою та механізмом управління.

4. В дисертаційній роботі (розділ 2) автором проведено ґрунтовний аналіз результатів фінансово-господарської діяльності підприємств Запорізької області шляхом оцінки показників фінансової стійкості, платоспроможності, ділової активності, рентабельності (с. 103-127). Доречно було б проаналізувати означені показники на прикладі підприємств різних областей України.

5. На с. 150 (підрозділ 3.1) автор пропонує послідовність визначення ступеня впливу факторів ринкового середовища на діяльність, стан економічної безпеки підприємств та вибору інструментів управління. Слід зауважити, що на нашу думку доречно уточнити періодичність

проведення оцінки ступеня впливу факторів та відобразити підрозділ, який здійснюватиме вибір інструментів управління.

6. У підрозділі 3.2 за результатами проведеного комплексного аналізу автором запропоновано обрати стратегію забезпечення фінансово-економічної безпеки для ПрАТ «Запорізький абразивний комбінат». Вважаємо, що доцільно було б уточнити, який вид стратегії забезпечення пропонується до впровадження на підприємстві, що підсилило б практичну значущість.

Зазначені зауваження та рекомендації не зменшують теоретичну та практичну значимість дослідження Куценка О. А., а дають змогу кращим чином розкрити актуальність теми і можуть бути використані в подальшій науковій роботі автора.

Загальна оцінка дисертації, її відповідність існуючим вимогам

На підставі проведеного аналізу можна стверджувати, що представлена до захисту дисертаційна робота Куценка Олександра Анатолійовича на тему «Формування стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства» є викладеною логічно, послідовно, пропозиції в роботі носять комплексний характер, які можливо застосовувати на різних підприємствах. В роботі висвітлено актуальні питання теорії та практики використання стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки промислових підприємств. Дисертаційна робота є самостійним і оригінальним науковим дослідженням, містить раніше не захищені наукові положення, отримані автором нові науково-обґрунтовані результати, характеризується креативним підходом, детальним аналізом поточної ситуації та сформовано рекомендації щодо підвищення фінансово-економічної безпеки, покращення фінансово-господарської діяльності промислових підприємств.

Зазначене вище дозволяє зробити висновок про те, що дисертаційна робота Куценка О. А. виконана з дотриманням норм академічної доброчесності, на належному теоретичному та практичному рівні, за своїм

змістом, оформленням, актуальністю та глибиною вирішення наукових завдань й розроблення практичних рекомендацій відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами) «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та постанові Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами) «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор, Куценко Олександр Анатолійович, заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка.

Офіційний опонент

доктор економічних наук, професор,

завідувачка кафедри економіки

Кременчуцького національного університету

імені Михайла Остроградського

Ольга МАСЛАК

